

Daxili Auditin Korporativ İdarəetmədə rolu

Qısa müqəddimə

- Korporativ idarəetmənin mahiyyəti
- Daxili Auditorlar İnstitutunun korporativ idarəetmə modeli
- Korporativ idarəetmədə iştirakçılar və əsas oyunçular
- Daxili auditin rolunun gücləndirilməsi

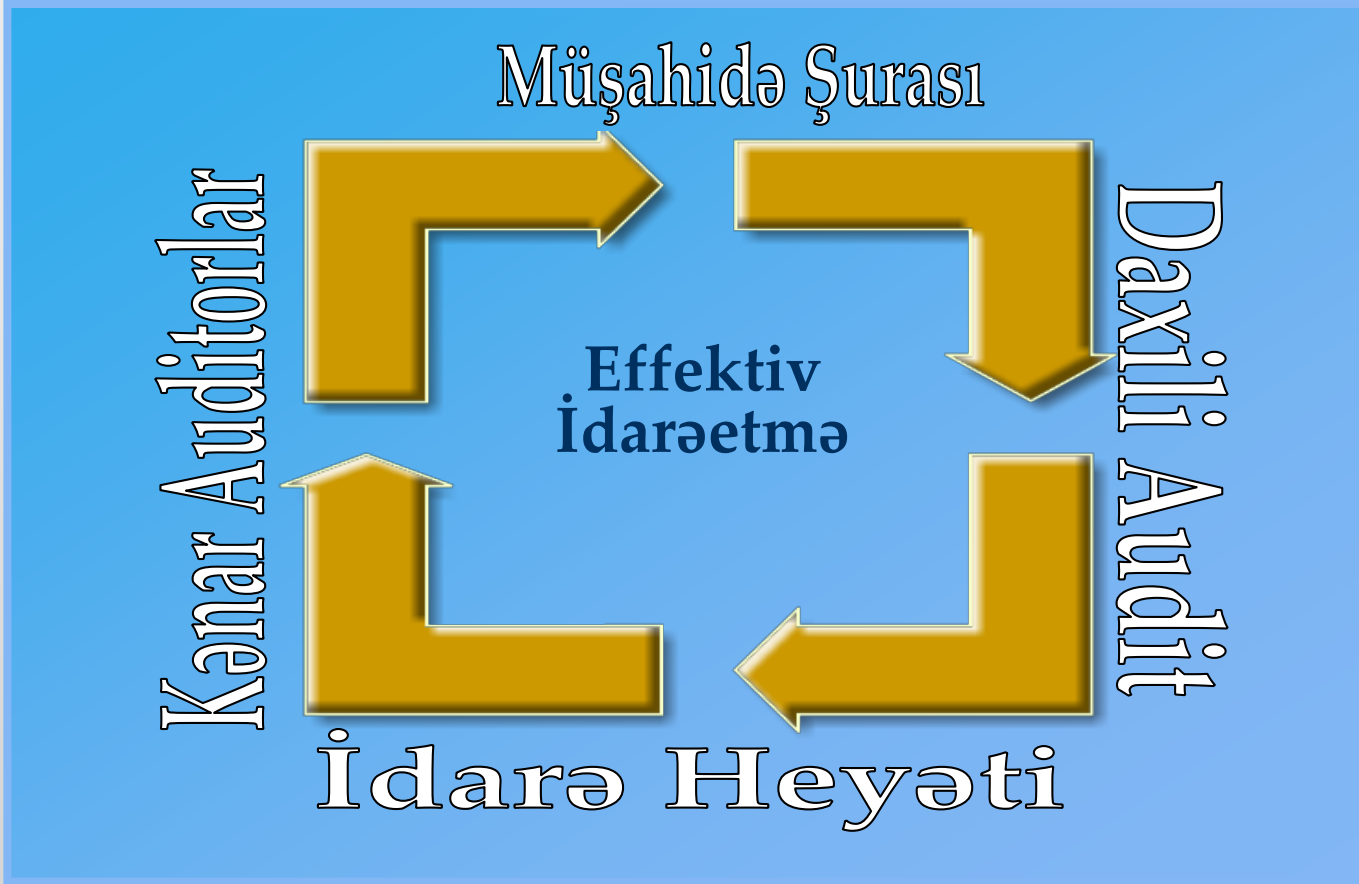
Korporativ idarəetmə nədir?

Korporativ idarəetmə dedikdə, təşkilata öz fəaliyyətini idarə etməyə və ona nəzarət etməyə, öz məqsədlərinə çatmağa və müvafiq etik standartlara uyğun olaraq müxtəlif tərəflərin maraqlarını müdafiə etməyə kömək edən proseslər, prosedurlar və strukturlar başa düşülür.

Korporativ İdarəetmə imkan verir ki, təşkilat:

- Qanunvericlik aktlarınınin tələblərinə əməl etsin, ictimaiyyətin gözləntilərinə, biznes praktikasını və etik normalara cavab versin.
- İctimaiyyətə fayda versin və tərəflərin maraqlarını gücləndirsin.
- Səhmdarlara, digər tərəflərə, ictimaiyyətə tam və düzgün hesabat verməklə özünün qərarları, hərəkətləri, davranışları, fəaliyyəti üçün məsuliyyəti təmin etsin.

Daxili Auditorlar İnstitutunun Korporativ İdarəetmə Modeli

Müşahidə Şurası

- Ən yüksək səviyyədə ümumi strategiyanı müəyyən edir.
- Bütün idarəetmə proseslərinin əlaqələndirir.
- Strateji cavabdehlik daşıyır.
- Təşkilatın bütün fəaliyyətini yönəldir, lakin həmin fəaliyyəti birbaşa icra etmir.

İdarə Heyəti

- **Strategiyanı həyata keçirir, daxili nəzarəti gücləndirir, təşkilatın cari idarəedilməsini həyata keçirir.**
- **Risqlərin idarə edilməsi prosesslərini təşkil edir, əməliyyatlara cari nəzarət edir, nəticələri ölçür və vaxtında təhsisedici tədbirləri həyata keçirir.**
- **Risqlərin idarə edilməsi prosesslərin monitorinqi və səmərəli və uyğun daxili nəzarət sisteminin təşkil edilməsi ilə bağlı Müşahidə Şurası qarşısında cavabdehlik daşıyır.**

Kənar Auditorlar

- Tətbiq olunan qanunvericilik və mühasibat uçotu prinsiplərinə uyğun olaraq hazırlanmış maliyyə hesabatları üzərində müstəqil surətdə əminlik verir.
- Dərc olunan maliyyə hesabatları üzrə müstəqil, obyektiv rəy verir.

Daxili Auditorlar

- İdarəetmə strukturunun və proseslərinin müvafiq qaydada təşkili və fəaliyyət göstərməsi üzrə əminlik vermək üçün qiymətləndirmə aparır.
- İdarəetmə strukturunun və proseslərinin təkmilləşdirilməsi üzrə məsləhət verir.

Daxili Audit

- Daxili audit təşkilatın fəaliyyətini təkmilləşdirmək və yeni dəyər yaratmaq məqsədilə təşkil edilmiş müstəqil və obyektiv əminlik və məsləhət fəaliyyətidir.
- Daxili audit risklərin idarə edilməsi, nəzarət və idarəetmə proseslərinin səmərəliliyini yüksəltməyə və qiymətləndirməyə imkan verən sistemativ və reqlamentləşdirilmiş yanaşmanı tətbiq etmək yolu ilə təşkilata öz məqsədlərinə çatmaqda kömək edir.

Daxili Auditin rolu nədir?

- Qiymətləndirici
- Məsləhətçi
- Təhlilçi
- Tövsiyyəçi

Daxili audit haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

- Qanun 22 may 2007-ci ildə N 332-IIIQ sayı altında qəbul edilmişdir.
- Bu qanun mülkiyyət və təşkilati-hüquqi formasından asılı olmayaraq Azərbaycan Respublikasının ərazisində fəaliyyət göstərən və məcburi auditin obyektı olan təsərrüfat subyektlərinə şamil edilir.
- Bu qanunun müddəaları digər təsərrüfat subyektləri tərəfindən könüllülük prinsipi əsasında tətbiq edilə bilər.

Daxili audit haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

- Daxili audit xidməti-təsərrüfat subyektində daxili audit fəaliyyətini həyata keçirən struktur bölmədir (Audit Komitəsi, departament, şöbə, bölmə, daxili auditor);
- Audit Komitəsi-bu qanuna uyğun olaraq təsərrüfat subyektində yaradılan, daxili audit siyasətinin və strategiyasının hazırlanması, həyata keçirilməsi və auditor nəzarətinin təşkilinə məsul olan struktur bölmədir.
- Audit Komitəsi, bir qayda olaraq, ictimai əhəmiyyətli qurumlarda yaradılır.

Audit Komitəsinin vəzifələri

- Təsərrüfat subyektində daxili audit siyasətini və strategiyasını müəyyən edir, daxili audit planlarını təsdiq edir və daxili audit fəaliyyətinə nəzarət edir;
- Daxili audit xidmətinin rəhbəri və əməkdaşlarının vəzifə təlimatlarını, proqramlarını, daxili auditin hesabatlarını, nəzarət sisteminin təkmilləşdirilməsinə dair tövsiyələri təsdiq edir;

Audit Komitəsinin vəzifələri

- Daxili nəzarət sisteminin yaradılması və tətbiqinə, daxili nəzarətin və risklərin idarə edilməsi sisteminin təkmilləşdirilməsinə dair müvafiq idarəetmə orqanına təkliflər verir;
- Kənar auditin təyin edilməsi ilə əlaqədar müvafiq idarəetmə orqanına təkliflər verir;
- Təsərrüfat subyektlərinin icra orqanlarından kənar və daxili auditorların daxili nəzarət sistemində dair verdikləri tövsiyələrin yerinə yetirilməsinin vəziyyəti barədə məlumat əldə edir;

Audit Komitəsinin vəzifələri

- Maliyyə risklərinin yüksək olduğu sahələri müəyyənləşdirir və təsərrüfat subyektlərinin icra orqanları tərəfindən onların səmərəli idarə edilməsinə əminlik əldə edir;
- Kənar və daxili audit və ya digər yoxlamaların gedişində aşkar olunan saxtakarlıq hallarını, nöqsan və çatışmazlıqları müzakirə edir və onların aradan qaldırılması üçün müvafiq idarəetmə orqanına təkliflər verir;
- Maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsir edə biləcək hüquqi məsələləri nəzərdən keçirir və öz tövsiyələrini verir;

Audit Komitəsinin vəzifələri

- Müəssisənin illik və cari maliyyə hesabatlarının hazırlanması prosesinə və nəticələrinə nəzarət edir;
- Daxili auditorların audit nəticəsində təqdim etdiyi tövsiyələrin müzakirəsini təmin edir;
- Təsərrüfat subyektinin müvafiq icra orqanlarını daxili auditorlar tərəfindən təqdim olunmuş tövsiyələrin icrasına cəlb edir.

Ali İdarəetmə Orqanı

Təsərrüfat subyektinin müvafiq idarəetmə orqanı:

- **Daxili audit xidmətinin rəhbərini və daxili auditorları (Audit Komitəsinin üzvlərini) vəzifəyə təyin edir və vəzifədən azad edir;**
- **Daxili audit xidmətinin Əsasnaməsini təsdiq edir;**
- **Daxili audit planlarını, habelə daxili auditorların vəzifə bölgüsünü təsdiq edir;**

Ali İdarəetmə Orqanı

- Daxili audit siyasətini və strategiyasını müəyyən edir və həyata keçirilməsini təmin edir;
- Audit fəaliyyətinin həyata keçirilməsi üçün lazımi şərait yaradır;
- Daxili audit xidmətinin aşkar etdiyi nöqsan və çatışmazlıqların aradan qaldırılması üçün müvafiq tədbirlər görür;

Ali İdarəetmə Orqanı

- Daxili audit xidmətinin hesabatında verilmiş məqsədə uyğun təkliflərin həyata keçirilməsi ilə bağlı qərarlar qəbul edir.
- Təsərrüfat subyektində Audit Komitəsi yaradıldıqda, qanunla nəzərdə tutulmuş vəzifələri həmin orqan yerinə yetirir.

Daxili audit haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

- Qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, daxili audit xidməti işinin planlaşdırılmasında, daxili auditin aparılmasında və auditlə bağlı hesabatların hazırlanmasında müstəqildir.
- Daxili audit xidməti təsərrüfat subyektinin icra orqanlarının səlahiyyətinə aid işlərə, habelə öz səlahiyyətinə aid olmayan proqram və layihələrin hazırlanmasına və ya icrasına cəlb edilə bilməz.

Korporativ idarəetmə praktikası sürətlə inkişaf edir və dəyişir.

Bu da öz nöbvəsində daxili auditorlardan bu dəyişiklikləri izləməyi və dəyişikliklərin daxili auditin roluna təsirini qiymətləndirməyi tələb edir.